

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКА ДЕРЖАВНА ІНЖЕНЕРНА АКАДЕМІЯ**

Золотаревський Богдан Валерійович

УДК 658.152.:65.011.44

**ДОСЛІДЖЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ
ПІДПРИЄМСТВА І ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ**

Спеціальність 8.03050401 «Економіка підприємства
(за видами економічної діяльності)»

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття кваліфікації
магістра з економіки підприємства

Запоріжжя - 2016

Магістерською роботою є рукопис.

Робота виконана на кафедрі Економіки підприємства Запорізької державної інженерної академії Міністерства освіти і науки України (м. Запоріжжя).

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Єлець Ольга Павлівна
Запорізька державна інженерна академія

Захист магістерської роботи відбудеться «15» січня 2016 р. о 9 год. на засіданні екзаменаційної комісії кафедри економіки підприємства Запорізької державної інженерної академії.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Діяльність підприємств, яка пов'язана із задоволенням потреб кожної людини, підлягає впливу багатьох факторів і охоплює широкий спектр питань організаційно-технологічного, економічного та фінансового характеру, які потребують повсякденного вирішення. Основні фонди, їх стан та ефективність використання прямо впливають на кінцеві результати господарської діяльності. Значення основних засобів у виробництві визначається тим, яке місце займають знаряддя праці у розвитку продуктивних сил і виробничих відносин. З розвитком технічного прогресу посилюється залежність суспільного виробництва від стану і рівня використання та відновлення основних засобів.

Умови ринкової економіки спонукають трудові колективи до постійного пошуку резервів підвищення ефективності використання та відтворення усіх матеріально-речових чинників виробництва, в тому числі й основних фондів, зокрема, шляхом оновлення основних засобів через широке впровадження передової техніки і новітніх технологічних процесів, принципово нових видів конструкцій і моделей обладнання, що сприятиме зниженню матеріалоемності та фондомісткості продукції.

Проблему сучасного стану основних фондів, техніко-технологічної бази промислових підприємств досліджували і продовжують досліджувати багато науковців, а саме: О. Амоша, М. Афанасьєв, І. Бойчик, Ф. Бутинець, П. Віблій, О. Гетьман, Б. Грабовецький, М. Грецин, В. Гринчуцький, О. Дацій, В. Івахненко, В. Ільчук, П. Ільчук, Т. Литвиненко, Е. Карапетян, С. Кацура, М. Колісник, В. Колот, Г. Кравчук, О. Кутиркін, М. Кучірка, О. Мендрул, Є. Мних, М. Нахаба, О. Олійник, С. Пілецька, Т. Пілявоз, Б. Погріщук, С. Покропивний, Т. Примак, Г. Савицька, Є. Сич, Ю. Цал-Цалко, І. Цупор, В. Шаповал, Г. Швиданенко, А. Шегда, Т. Щетілова, Ю. Яшан та інші.

У своїх працях наукові діячі та фахівці-економісти змістовно розглядають найважливіші проблеми ефективності використання основних фондів в умовах

вітчизняної економіки, що склалися на сьогодні. При цьому найбільша увага приділяється саме дослідженню показників ефективності використання основних фондів та можливостей їх відтворення.

Однак, незважаючи на істотну теоретичну базу, потребують подальшої розробки питання, пов'язані із практичним застосуванням прогресивних форм відновлення основних фондів. В умовах економічної трансформації відтворювальні процеси повинні використовуватися як найважливіший засіб для стимулювання до зростання продуктивності праці, прискорення науково-технічного прогресу, поліпшення якості продукції, підвищення ефективності виробництва для суспільної злагоди. Відтак, значущість питань, пов'язаних з відтворенням основних фондів, та їхній безпосередній зв'язок з ринковими трансформаціями, що мають місце у вітчизняній економіці, підтверджують важливість і актуальність обраної теми дослідження в сучасних умовах господарювання.

Мета та завдання дослідження. Метою магістерської роботи є дослідження відтворення основних фондів підприємства та визначення напрямів підвищення ефективності їх використання на ПАТ «Запоріжсталь».

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення завдань, які мають наукове і практичне значення:

- розглянути сутність та класифікацію основних фондів підприємства;
- визначити систему показників оцінки ефективності використання основних фондів;
- дослідити стан та відтворення основних фондів на підприємстві;
- оцінити ефективність використання основних фондів;
- визначити шляхи підвищення ефективності використання основних фондів ПАТ «Запоріжсталь»;
- обґрунтувати доцільність пропозицій щодо підвищення ефективності використання основних фондів на ПАТ «Запоріжсталь».

Об'єкт дослідження – процеси відтворення та ефективного використання основних фондів на промисловому підприємстві «Запоріжсталь».

Предметом дослідження є теоретико - методичні засади і практичні аспекти відтворення та використання основних фондів на промисловому підприємстві.

Методи дослідження. Теоретичною й методичною основою дослідження є фундаментальні положення сучасної економічної теорії, наукові концепції та теоретичні розробки вітчизняних і зарубіжних вчених з питань ефективного управління основними фондами на підприємстві. У процесі дослідження використовувались такі загальнонаукові методи: абстрактно -логічний та аналітичний – для конкретизації визначень економічних категорій, теоретичного узагальнення та формулювання висновків; статистичного дослідження, формалізації, фінансово - економічного, системного та порівняльного аналізу – для дослідження особливостей і тенденцій розвитку промислового підприємства металургійної галузі; графічний – для наочного відображення динаміки змін досліджуваних показників; системного підходу – для систематизації проведених розрахунків і обґрунтування запропонованих заходів.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в подальшому розвитку теоретико-методичних положень щодо відтворення основних фондів та системи показників для оцінки ефективності використання основних фондів.

Практичне значення отриманих результатів. В магістерській роботі розроблені та обґрунтовані практичні рекомендації для підвищення ефективності використання основних фондів ПАТ «Запоріжсталь».

Інформаційною базою досліджень є законодавчі та нормативно – правові акти України, що регламентують діяльність промислових підприємств, офіційні дані Державної служби статистики України, дані статистичної звітності та аналітичних обстежень результатів діяльності металургійного підприємства, Інтернет – ресурси, результати авторських досліджень. Обробка інформації, одержаної під час дослідження, проводилася за допомогою сучасних інформаційних технологій.

Особистий внесок магістранта. Наукові положення, висновки і рекомендації, що виносяться на захист, одержані магістрантом самостійно. Конкретний внесок магістранта наведено у списку опублікованих праць за темою магістерської роботи.

Апробація результатів магістерської роботи. Науково-теоретичні та практичні результати роботи обговорено на двох конференціях: IV Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (м. Одеса, 18 вересня 2015р.), XIV Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми планування в ринкових умовах» (м. Одеса, 25-27 вересня 2015 р.).

Публікації. Основні результати магістерського дослідження опубліковано 2 наукових працях.

Структура та обсяг магістерської роботи. Магістерська робота складається зі реферату, вступу, трьох розділів, висновків, списку посилань, додатків. Робота викладена на 137 сторінках машинописного тексту, містить 23 таблиці, 9 рисунків. Обсяг основного тексту магістерської роботи складає 94 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено проблемні питання, що потребують подальшої розробки, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, практичне значення отриманих результатів.

У **першому розділі «Теоретичні аспекти використання та відтворення основних фондів підприємства»** досліджено сутність та класифікацію основних фондів, форми і методи відтворення основних засобів, систему показників оцінки ефективності використання основних фондів.

Підвищення ефективності використання основних засобів підприємств є одним з основних питань у прибутковому функціонуванні підприємства. Від вирішення цієї проблеми залежить фінансовий стан підприємства, конкурентоспроможність його продукції на ринку. Основні засоби – це матеріальні цінності, що використовуються у виробничій діяльності підприємства понад один календарний рік з початку введення їх в експлуатацію.

Основні засоби підприємства включають основні виробничі засоби й невикористані основні засоби. Виробничі основні засоби є частиною основних засобів, яка бере участь у процесі виробництва тривалий час, зберігаючи при цьому натуральну форму. Вартість основних виробничих засобів переноситься на вироблений продукт поступово, частинами, у міру використання. Поновлюються основні виробничі засоби через капітальні інвестиції. Невиробничі основні засоби - це житлові будинки та інші об'єкти соціально - культурного й побутового обслуговування, які не використовуються у господарській діяльності і перебувають на балансі підприємства.

Основними факторами, які впливають на структуру основних виробничих засобів підприємств, є: рівень автоматизації і механізації, рівень спеціалізації і кооперування, кліматичні та географічні умови розміщення підприємств. Кожний фактор по-різному впливає на структуру виробничих засобів.

Поліпшити структуру основних виробничих засобів можна за рахунок: оновлення та модернізації устаткування, ефективнішого використання виробничих приміщень установленням додаткового устаткування на вільній площі; ліквідації зайвого й малоефективного устаткування.

Відтворення основних виробничих засобів — це процес безперервного їх поновлення. Розрізняють просте та розширене відтворення: просте відтворення основних засобів здійснюється в тому самому обсязі, коли відбувається заміна окремих зношених частин основних засобів або заміна старого устаткування на аналогічне, тобто тоді, коли постійно відновлюється попередня виробнича потужність. Розширене відтворення передбачає кількісне та якісне збільшення діючих основних засобів або придбання нових основних засобів, які забезпечують вищий рівень продуктивності устаткування.

Основні фонди протягом свого тривалого функціонування зазнають фізичного (матеріального) і економічного спрацювання, а також техніко-економічного старіння. Безперервний процес виробництва потребує постійного відтворення фізично спрацьованих і технічно застарілих основних фондів.

На підприємствах різних галузей господарства застосовують типові системи технічного обслуговування й ремонту устаткування та інших видів засобів праці, що передбачають періодичне проведення необхідних профілактично-технічних операцій, поточних і капітальних ремонтів. Призначення поточного ремонту - збереження засобів праці у придатному для продуктивного використання стані проведенням регулярних ремонтно-профілактичних операцій з метою усунення дрібних неполадок і запобігання прогресуючому фізичному спрацюванню. Мета капітального ремонту полягає у максимально можливому відновленні первісних техніко-експлуатаційних параметрів засобів праці. Особливим видом найбільш складних ремонтних робіт є так званий відновлювальний ремонт, необхідність у проведенні котрого виникає внаслідок стихійного лиха (пожежі, повені, землетрусу).

Ефективність відтворювальних процесів певною мірою залежить від строків експлуатації перш за все активної частини основних фондів, тобто

періоду функціонування у виробництві відповідно до їх первісного технологічного призначення. При цьому як скорочення, так і збільшення періоду експлуатації по-різному впливають на ефективність відтворення і використання знарядь праці.

Успішне функціонування основних фондів та виробничих потужностей залежить від того, як саме реалізуються екстенсивні та інтенсивні фактори кращого їх використання. Екстенсивне поліпшення використання основних фондів і виробничих потужностей означає: по-перше, збільшення часу функціонування основного устаткування і, по-друге, підвищення частки діючого устаткування в складі всього устаткування, наявного на підприємстві.

У другому розділі «Дослідження стану та відтворення основних фондів на ПАТ «Запоріжсталь» надано загальну характеристику діяльності ПАТ «Запоріжсталь», проведено аналіз стану та відтворення основних фондів, здійснено оцінку ефективності використання основних фондів.

Публічне акціонерне товариство «Запоріжсталь» - одне з найбільш великих промислових підприємств України, продукція якого широко відома і користується попитом у споживачів на внутрішньому ринку і в багатьох країнах світу.

Міжнародне визнання і повагу, яким користується ПАТ «Запоріжсталь» в діловому світі, підтверджено численними міжнародними і національними призами та нагородами за конкурентну і якісну продукцію, а також інтеграцію в світову економіку. ПАТ "Запоріжсталь" зв'язують міцні ділові стосунки зі споживачами з більше ніж 52 країн світу.

Для того, щоб оцінити стан ефективності використання основних фондів використовується такі матеріали: основні економічні показники ПАТ «Запоріжсталь»; склад та структура основних фондів; динаміка вартості основних виробничих фондів; динаміка амортизаційних відрахувань; склад основних фондів за віком; аналіз стану та ефективності використання основних фондів ПАТ «Запоріжсталь»; аналіз фондівддачі ПАТ «Запоріжсталь».

В результаті аналізу стану основних фондів було визначено, що у 2014 році в складі основних фондів підприємства найбільшу питому вагу склали: будинки і споруди 49,72% або 3654120 тис. грн., машини та обладнання становлять 44,91% або 3300941 тис. грн., транспортні засоби 4,2% або 308660 тис. грн., інші основні засоби та малоцінні необоротні матеріальні активи 0,84% або 61770 тис. грн. У 2014 році порівняно із 2013 роком зросла частка: будинків та споруд на 8,11%; машини та обладнання на 11,1%. Частка транспортних засобів скоротилася на 0,62%.

Вартість основних виробничих фондів у 2014 році порівняно з 2013 роком збільшилась на 4,91%. Так, у 2013 році порівняно із 2012 вартість основних фондів, що надійшли зросла на 186,46% і становила 5467402 тис. грн., це пов'язано перш за все з початком модернізації виробництва, та створення нових об'єктів виробництва таких як БСВ,НТА-4 та інші.

Сума амортизаційних відрахувань у: 2014 році порівняно із 2013 роком збільшилась на 3,33% або 28438 тис. грн. і становила 883246 тис. грн. У 2013 році порівняно із 2012 роком збільшилась на 26,16% або 177258 тис. грн. і становила 854808 тис. грн.

ПАТ «Запоріжсталь» за 2012-2014р. спостерігається зростання основних засобів у 2013 роком порівняно з 2012 роком на 437681 тис. грн., у 2014 році порівняно з 2013 роком на 385420 тис. грн., такою ж є тенденція щодо їх надходження. Тобто за досліджуваний період надходження зросли більше ніж в 2,5 рази з 1908590 до 5467402 тис. грн.

Аналіз фондівіддачі проводиться в 2 напрямках: вивчення і вимірювання впливу окремих факторів на фондівіддачу; виявлення впливу фондівіддачі на об'єм виробництва.

На рівень фондівіддачі впливають різні фактори, пов'язані як з зміною об'єму продукції, так і з ефективністю використання ОВФ, особливо активної її частини.

Рівень фондівіддачі залежить перш за все від зміни структури фондів (питомої ваги), від об'єму продукції з гривні, вартості активної частини

(рисунок 1). Підвищення долі активної частини фондів у загальній її вартості є стимулюючим фактором росту фондівдачі.

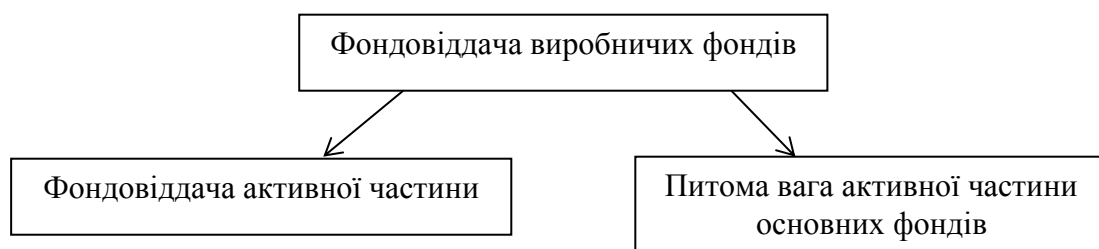

Рисунок 1 – Схема факторної системи фондівдачі.

У таблиці 1 наведено аналіз фондівдачі ПАТ «Запоріжсталь» за 2012-2014 р.

Таблиця 1

Аналіз фондівдачі ПАТ «Запоріжсталь» за 2012-2014 р.

Показники	2012р.	2013р.	2014р.	Абсолютне відхилення	
				2013р. від 2012р.	2014р. від 2013р.
Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	13374542,5	12991596,7	20470607	-382945,8	7479010,3
Вартість основних засобів, тис. грн.	7405835	7843516	8228936	437681	385420
Фондовіддача грн./грн	1,8	1,66	2,49	- 0,14	0,83
Середньорічна вартість активної частини основних засобів, тис. грн.	6985464	7757209	7323004	771745	-434205
Фондовіддача активної частини основних засобів грн./грн.	1,91	1,67	2,79	-0,24	1,12

Рівень фондівдачі у 2014 р. відносно 2013 р. збільшився на 0,83грн. Фондовіддача активної частини основних засобів у 2014 р. порівняно з 2013 р. зросла на 1,12 грн.. Рівень фондівдачі у 2013 р. відносно 2012 р. зменшився на 0,14грн.. Фондовіддача активної частини основних засобів у 2013 р. порівняно з 2012 р. зменшилась на - 0,24 грн.

Рентабельність основних засобів є високою та в період 2012-2013 рік має місце спад рентабельності на 26,17, або на 13,41%. В 2014 році рентабельність зросла на 24,36% у порівнянні з минулим роком.

У третьому розділі «**Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства ПАТ «Запоріжсталь»**» розглянуто шляхи підвищення ефективності використання основних фондів ПАТ «Запоріжсталь» запропоновані та обґрунтовані заходи щодо підвищення ефективності використання основних фондів.

В умовах недостатнього розвитку металургійного комплексу країни для підвищення ефективності процесу відтворення основних фондів вагомого значення набуває модернізація діючого виробничого устаткування, котра означає його удосконалення з метою запобігання техніко-економічного старіння і підвищення техніко-експлуатаційних параметрів до рівня сучасних вимог виробництва.

Досвід багатьох підприємств України показує, що проведення комплексної модернізації багатьох видів виробничого устаткування збільшує їх продуктивність на 30-50%, а пов'язані з нею витрати не перевищують половини вартості нових технічних конструкцій аналогічного призначення. Економічно доцільніше здійснювати як загально технічну, так і технологічну модернізацію устаткування під час проведення його капітального ремонту.

Виділені групи складають головні напрямки більш ефективного використання основних фондів і виробничих потужностей, кожний з яких охоплює певну кількість конкретизованих заходів, або шляхів. При цьому треба визначити, що екстенсивне завантаження можна підвищувати до певного рівня, а інтенсивне не є таким вичерпним, а також те що здійснення заходів екстенсивного напрямку не потребує капітальних витрат, а для інтенсивного потрібні певні інвестиції, але вони швидко окуплюються за рахунок одержуваного внаслідок цього додаткового економічного ефекту.

Однієї з найважливіших задач підвищення ефективності використання капітальних вкладень і основних фондів є своєчасне запровадження в

експлуатацію нових основних фондів і виробничих потужностей, швидке їх освоєння.

Незважаючи на високі показники роботи ПАТ «Запоріжсталь» повинно постійно шукати шляхи та методи підвищення ефективності використання основних фондів. Як у будь-якого підприємства на ПАТ «Запоріжсталь» на балансі є машини та устаткування які раніше використовувались, але внаслідок спрацювання, чи модернізації або оновлення більше не використовуються (таблиця 2).

Таблиця 2.

Склад та структура недіючих основних засобів

Недіючі основні засоби	Вартість основних засобів тис. грн.
1. Виробничого призначення:	3451
Будівлі та споруди	1452
Машини та обладнання	1124
Транспортні засоби	453
Інші	422
2. Невиробничого призначення:	948
Будівлі та споруди	345
Машини та обладнання	214
Транспортні засоби	174
Інші	215
Усього	4399

Ліквідація частки недіючих машин та устаткувань дала змогу отримати збільшення фондівіддачі на 0,0008 грн./грн.

На ПАТ «Запоріжсталь» у виробничому процесі задіяно 4 доменних печі. На даний момент повністю модернізована доменна піч №4. Після модернізації потужність ДП-4 зросла з 1052 тис.тон/рік до 1112 тис.тон/рік. Обсяг випуску чавуну на всіх доменних печах за 2014 рік дорівнював 3512,6 тис. тон при вартості чавуну 1200 грн./т, що склало 4215120 тис. грн. Плановий обсяг випуску продукції після модернізації вищезазначених печей складе 4448 тис. тон а орієнтована вартість готової продукції складатиме 5337600 тис. грн.

отриманий ефект від модернізації складе: 1122480 тис. грн. Показники оцінки ефективності впровадження проекту наведені у таблиці 3.

Таблиця 3.

Результати проведення модернізації

Показник	Результат розрахунків
Чистий зведений прибуток	1824826 тис. грн.
Індекс рентабельності	1,01%
Періоду окупності	1,97 р.

Глобальним проектом з модернізації виробництва є будівництво конверторного цеху. Будівництво конверторного цеху є дуже витратним з фінансового боку, і потребує 1.5 млрд. доларів інвестицій. Але незважаючи на велику вартість, будівництво конверторного цеху це перед усім: відмова від неефективного мартенівського методу розливу сталі; зниження валових викидів; зниження потреби сировини; розширення сортаменту виплавки сталі. Будівництво конверторного цеху, повністю поверне вкладені кошти через 5,6 р. і позитивно вплине на екологічний стан міста та його мешканців.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі здійснено теоретичне узагальнення заходів щодо підвищення ефективності використання основних фондів. Це дає змогу сформулювати висновки і пропозиції теоретико-методичного та практичного характеру, що відображають вирішення завдань дослідження відповідно до поставленої мети і полягають у наступному:

1) Дослідження теоретичних положень щодо сутності та класифікації основних фондів підприємства. Отже, основні засоби – це матеріальні цінності, що використовуються у виробничій діяльності підприємства понад один календарний рік з початку введення їх в експлуатацію. Виробничі основні засоби є частиною основних засобів, яка бере участь у процесі виробництва тривалий час, зберігаючи при цьому натуральну форму. Поновлюються основні виробничі засоби через капітальні інвестиції.

2) Форми і методи відтворення основних засобів. Основні фонди протягом свого тривалого функціонування зазнають фізичного (матеріального) і економічного спрацювання, а також техніко-економічного старіння. Безперервний процес виробництва потребує постійного відтворення фізично спрацьованих і технічно застарілих основних фондів. Необхідною умовою відновлення засобів праці в натурі є поступове відшкодування їхньої вартості, яке здійснюється через амортизаційні відрахування (амортизацію). На підприємствах різних галузей народного господарства застосовують типові системи технічного обслуговування й ремонту устаткування та інших видів засобів праці, що передбачають періодичне проведення необхідних профілактично-технічних операцій, поточних і капітальних ремонтів.

3) Проведена оцінка ефективності використання основних фондів показав: що у 2014 році в складі основних фондів підприємства найбільшу питому вагу склали: будинки і споруди 49,72%, машини та обладнання становлять 44,91%. Вартість основних виробничих фондів у 2014 році порівняно з 2013 роком збільшилась на 4,91%. Так, у 2013 році порівняно із 2012 вартість основних фондів, що надійшли зросла на 186,46% . Сума амортизаційних відрахувань у: 2014 році порівняно із 2013 роком збільшилась на 3,33%, у 2013 році порівняно із 2012 роком збільшилась на 26,16%. ПАТ «Запоріжсталь» за 2012-2014р. спостерігається зростання основних засобів у 2013роком порівняно з 2012 роком на 437681 тис. грн., у 2014 році порівняно з 2013 роком на 385420 тис. грн., такою ж є тенденція щодо їх надходження. Рівень фондівіддачі у 2014 р. відносно 2013 р. збільшився на 0,83грн.. Фондовіддача активної частини основних засобів у 2014 р. порівняно з 2013 р. зросла на 1,12 грн./ грн.

4) В умовах недостатнього розвитку металургійного комплексу країни для підвищення ефективності процесу відтворення основних фондів вагомого значення набуває модернізація діючого виробничого устаткування, котра означає його удосконалення з метою запобігання техніко-економічного

старіння і підвищення техніко-експлуатаційних параметрів до рівня сучасних вимог виробництва.

5) В роботі запропоновано такі заходи, як ліквідація частки недіючих машин та устаткувань, модернізація обладнання та будівництво цеху. За цими заходами були отримані такі результати. Ліквідація частки недіючих машин та устаткувань дала змогу отримати збільшення фондівіддачі на 0,0008грн/грн. На ПАТ «Запоріжсталь» у виробничому процесі задіяно 4 доменних печі. Отриманий ефект від модернізації складе 1122480 тис. грн. Термін окупності менше 2 років. Глобальним проектом з модернізації виробництва є будівництво конверторного цеху. Будівництво конверторного цеху, повністю поверне вкладені кошти через 5,6 р. і позитивно вплине на екологічний стан міста та його мешканців.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ МАГІСТРАНТОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1. Колосов А.М., Золотаревський Б.В. Заходи підвищення інвестиційної привабливості підприємства з метою покращення умов відтворення їх основних фондів / Колосов А.М., Золотаревський Б.В.// Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки –Хмельницький, 2015,№3 Т. 2 (244) – С.115-119.

2. Колосов А.М., Золотаревський Б.В. Підвищення інвестиційної привабливості підприємства з метою покращення умов відтворення їх основних фондів / Колосов А.М., Золотаревський Б.В.// Матеріали XIV міжнародної науково - практичної конференції «Проблеми планування в ринкових умовах». - Одеса: Атлант,2015.